

Rīgā, 2021.gada 10.jūnijā
Nr. 2021/593

Ministru prezidentam
A.K.Kariņam

**Par Stratēģiskās vadības grupā
izskatāmiem jautājumiem**

Augsti godātais Kariņa kungs!

- [1] Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība (turpmāk - LBAS), Latvijas Zinātņu akadēmija (turpmāk – LZA), Latvijas Pašvaldību savienība (turpmāk – LPS), Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera (turpmāk – LTRK) un Latvijas Darba devēju konfederācija (turpmāk – LDDK) (visi kopā turpmāk – Partneri) vēršas pie Jums ar sekojošu jautājumu.
- [2] Stratēģiskās vadības grupas (turpmāk – SVG) sēdē Jūs norādījāt, ka tajā gadījumā, ja ir kādi jautājumi, kuri nerisinās Operatīvās vadības grupā (turpmāk – OVG), jāvērsas pie Jums un jāiniciē to apspriešana SVG. Ņemot vērā minēto, vēlamies pieteikt apspriešanai trīs šādus, mūsaprāt, būtiskākos jautājumus: 1) par testēšanu, 2) par ierobežojumu noņemšanu visiem pārslimojušajiem un 3) par analītiku.

I. Par testēšanu

- [3] **Testēšanas nozīmīgums.** Absolūti lielākā daļa ar COVID-19 (turpmāk – C19) inficēto cilvēku ir asimptomātiski, tāpēc proaktīva testēšana ir ārkārtīgi svarīga pastāvošu slimības perēkļu identificēšanai un jaunu novēršanai. To atzīst zinātnieki un parāda prakse. Ilgstoši viena no pašām veiksmīgākajām valstīm Eiropā cīņā ar C19 bija Dānija. Kā zināms, Dānijai testēšanas apjomi bija lieli.
- [4] **Testēšanas apjoms.** Pēc Partneru aicinājuma sākotnēji testēšanas apjoms tika palielināts, bet ne līdz vēlamajiem 25 000 testu dienā. Turklāt, pēdējā mēneša laikā testēšanas apjoms atkal ir pietiekami būtiski samazināts. Pēc Partneru ieskata, šāda pieeja ir nepareiza, ja vēlamies kontrolēt C19 izplatību un ar to saistītās negatīvās sekas uz dzīvībām, veselību un ekonomiku.
- [5] **Testēšanas izmaksas un metodes.** Partneri apzinās, ka apjomīga testēšana vienlaikus rada pietiekami lielus finanšu izdevumus. Tajā pat laikā mūsu aprēķini liecina, ka šīs investīcijas noteikti sevi ar uzviju atpelnā gan no ekonomiskā viedokļa, nemaz nerunājot par cilvēku dzīvībām. Apzinoties finanšu ietilpību, aicinām arī testēšanā daudz plašāk izmantot paraugu apvienošanas metodi (pooling). Ieviešot Partneru ieteikto paraugu apvienošanas pieeju, pat nemainot pieejamā finansējuma līmeni, būtu iespējams daudzkārt palielināt testēto personu skaitu.

II. Par ierobežojumu noņemšanu visiem pārslimojušajiem

- [6] **Sabiedrības vēlmes.** Sabiedrība vēlas iespējami ātri atgriezties pie ierastā dzīves ritma. Tam, protams, priekšnoteikums ir pietiekami lielas sabiedrības daļas imunitāte pret C19. Imunitāti var iegūt gan vakcinējoties, gan pārslimojot. Turklāt, pētījumi liecina, ka pārslimojušajiem cilvēkiem imunitāte ir vismaz tik pat laba kā cilvēkiem, kuri ir vakcinējušies. Šobrīd ierobežojumu mazināšana ir paredzēta tikai vakcinētajiem, kā arī tiem, kuriem ir bijis pozitīvs C19 tests. Šādā

situācijā tiem cilvēkiem, kuri faktiski ir pārslimojuši, bet tajā laikā netika testēti, ierobežojumi diemžēl saglabājas. Pētījumi liecina, ka Latvijā uz šo brīdi tādi varētu būt apmēram 400 000 iedzīvotāju. Jāmin arī apstākļi, ka tiem ģimenes locekļiem, kuriem sakarā ar tuvinieka inficēšanos tika noteikta pašizolācija mājās, PQR testi netika veikti. Lai gan šo personu inficēšanās varbūtība māsaimniecības ietvaros bija ļoti augsta, valsts noteiktās testēšanas politikas dēļ tā netika tobrīd apstiprināta ar PQR testa palīdzību. Tomēr, nosakot antivielu līmeni šo kontaktpersonu lokam, arī šobrīd ir iespējams konstatēt gan to, vai šie cilvēki ir pārslimojuši Covid-19, gan arī ar ļoti augstu varbūtību secināt, ka inficēšanās notikusi laikā, kad viņi bija saslimušā māsaimniecības locekļa kontaktpersonas. Tas dotu iespēju arī šai cilvēku kategorijai piešķirt Covid-19 pārslimojušas personas statusu. Skaidrs, ka šie cilvēki augstu novērtētu iespēju pārslimojušām personām paredzēto laiku dzīvot bez ierobežojumiem. Un otrādi.

- [7] **Ekonomikas konteksts.** Latvijas mērogam 400 000 cilvēki ir ievērojams apjoms. Ja papildus vakcinētajiem un tiem pārslimojušajiem, kuriem ar testu tika konstatēts C19, sabiedriski – ekonomiskajā aprītē pilnvērtīgi varētu piedalīties arī šie cilvēki, ekonomika varētu darboties tuvu ierastajam ritmam un valstij nenāktos tērēt tik lielus līdzekļus atbalsta pasākumiem.
- [8] **Risinājums.** Ņemot vērā minēto, kā arī iespēju pietiekami ticami pārslimošanas faktu noteikt ar antivielu testiem, Partneri aicina tomēr izstrādāt noteikumus, ar kuriem Latvijā bez ierobežojumiem sabiedriski – ekonomiskajās aktivitātes varētu piedalīties šīs kategorijas iedzīvotāji.

III. Par analītiku

- [9] **Analītikas nozīme.** Tā kā epidemioloģiskā izmeklēšana pie esošās C19 izplatības ir sarežģīta un ilgstoši par vismaz 50% inficētajiem nav skaidri inficēšanās apstākļi, papildus dati ir kritiski nepieciešami, lai iegūtu vairāk ticamas informācijas par inficēšanās apstākļiem.
- [10] **Problēmas būtība.** Partneri ir ilgstoši norādījuši uz minēto problēmu. Apsveicami, ka Pārresoru koordinācijas centrā tiek veidots analītikas dienests, nepieciešamās procedūras un normatīvais regulējums. Diemžēl ir pagājis jau ievērojams laiks un viss vēl aizvien ir tikai procesā. Šādi turpinot, pētniecības rīks būs gatavs ap to laiku, kad C19 problēmas būs vēsture. Aicinām nekavējoties organizēt vismaz regulāru inficēto personu datu bāzes salīdzināšanu ar VID datu bāzi, lai noskaidrotu inficēto personu ekonomisko profilu. Šādi dati un to dinamiku varētu salīdzināt ar ierobežojumu politikas izmaiņām, lai izdarītu secinājumus par ierobežojumu ietekmi uz C19 izplatību.

IV. Aicinājums

- [11] Ņemot vērā minēto, aicinām Jūs atrast iespējami operatīvi laiku, lai apspriestu aprakstītos jautājumus ar Partneriem un lemtu par tālāko rīcību.

Partneru vārdā¹, cieņā –

Jānis Endziņš,
LTRK valdes priekšsēdētājs

Dokuments parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

¹ Ar LTRK, LDDK, LPS, LBAS un LZA pilnvarojumu 09.06.2021 sēdē